

Christian August Schulz

**Christiani Avgvsti Schvlzii, Praetoris Provinciae Saxonvm Libenverda, Selecta Jvris Patronatvs
Qviritivm**

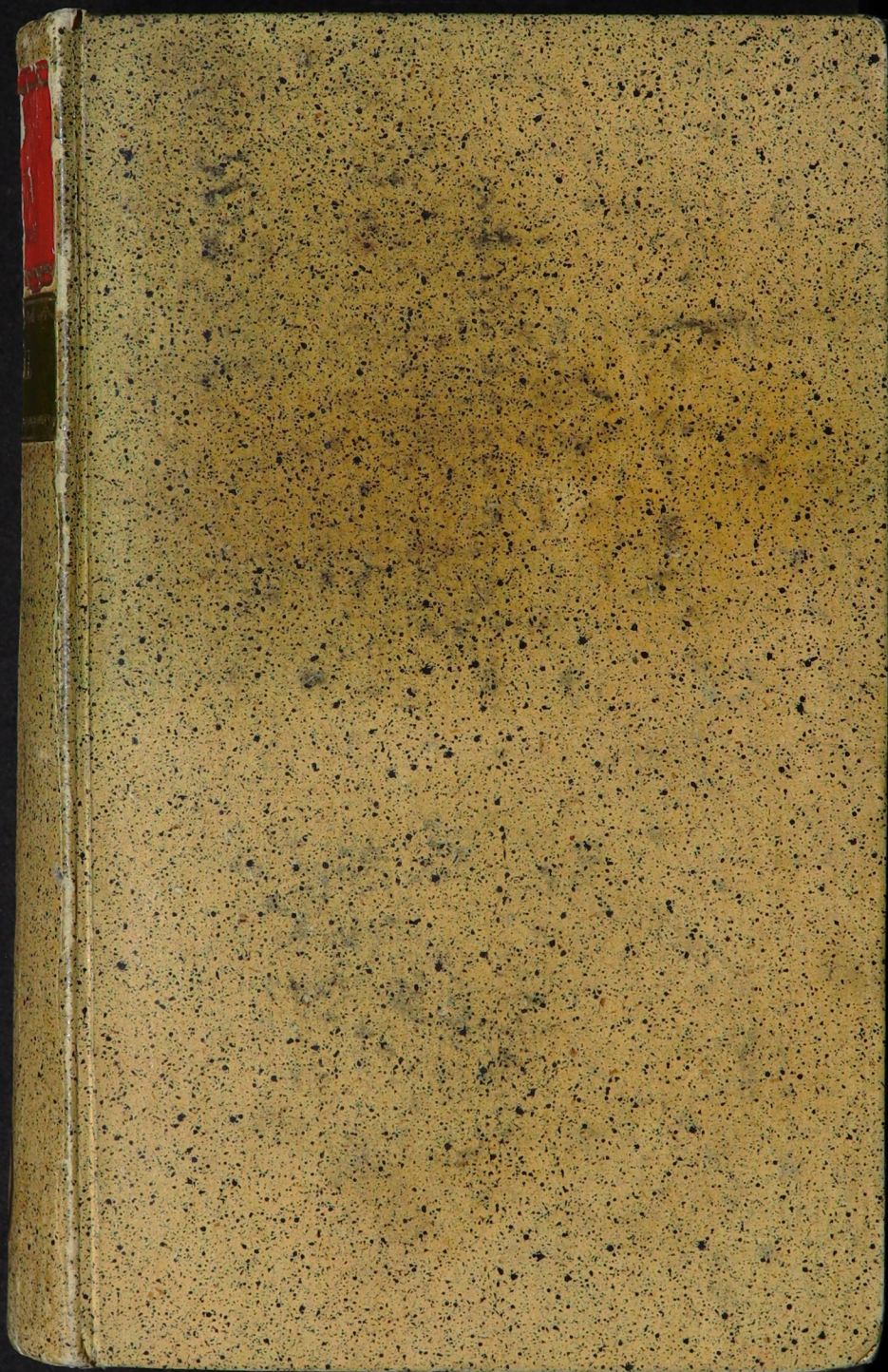
Specimen I

Dresdae: [Verlag nicht ermittelbar], 1799

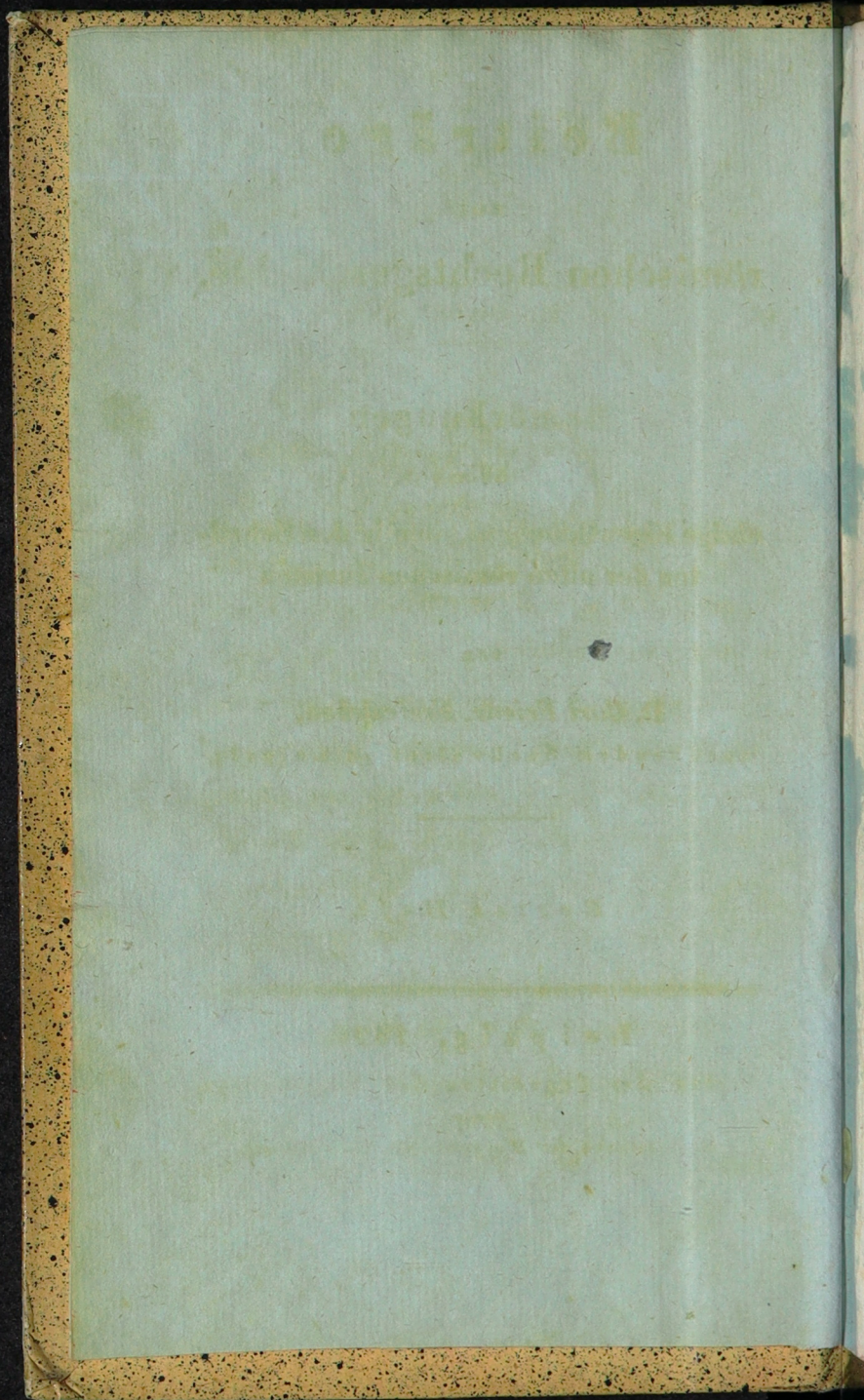
<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1778273866>

Band (Druck) Freier Zugang

Н. Н. — 3 (40.)

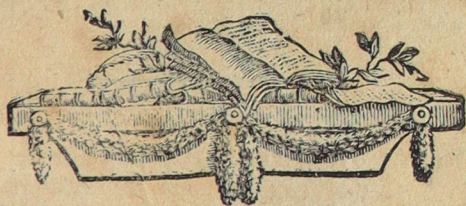

CHRISTIANI AVGVSTI
SCHVLZII, 8.

PRAETORIS PROVINCIAE SAXONVM
LIBENVERDA,

SELECTA JVRIS
PATRONATVS
QVIRITIVM.

SPECIMEN I.

Const. ex auct. -- 2/2.

D R E S D A E,

1 7 9 9.

CHRISTIANI AVGVSTI

SCHAEFER

PRÆTORIS BROUWERII & ZONNEN

LIBRERII

SECTA JVRIS

PATRONATUS

CAUSARUM

STECIMEN

DRESSDARI

1778

VIRO

SYMME REVERENDO, DOCTISSIMO,
EXCELLENTISSIMO

DOMINO

IOHANNI GOTHOFREDO
A M E N D E,

PHILOSOPHIAE DOCTORI CELEBERRIMO, PASTORI HVC
VSQVE LIBENVERDENSIVM, NVNC NEOSTADIEN-
SIVM AD ORLAM, PRIMARIO, RERVM SA-
CRARVM ANTISTITI GRAVISSIMO AT-
QVE SCHOLARCHAE MERI-
TISSIMO,

AMICO FAVTORI PIETATIS CVLTV
PROSEQVENDO

S. P. D.

A V C T O R.

*T*ecum, Vir rerum divinarum humana-
rumque peritissime, non in Afraneo solum,
sed in hac quoque provincia locorum op-
portunitate, et studiorum munerumque
necessitudine quadam junctus per plures

A 2

annos

*annos vixi, atque celebrior est Tuae erga
me humanitatis et benevolentiae recorda-
tio. Cum itaque rebus a Te huc usque no-
biscum gestis, studiisque Tuis annuerit di-
vina providentia, atque ab intelligenti-
bus in plausus consurrectum sit, Tibi a no-
bis migranti specimen mutuae Romanorum
fidei et amoris, nostrae consuetudini quam
maxime convenientis, exhibere mecum
constitui. Nam justam juris patronatus
historiam elaborare, vitae meae strepitu
forensi perturbatae ratio, atque argumen-
ti copia prohibuerunt. Faxit Deus, ut Ti-
bi in posterum quoque quaecunque ex vo-
to succedant:*

*Serus in coelum redeas, diuque
Laetus interfis populo clientum.*

*Dabam in praetorio Libenverdensi ipsis
Kalend. Maji MDCCXCIX.*

§. 1.

IUS PATRONATUS.

Jus patronatus nec Romulo, nec Graecis, sed ipsi rerum naturae suam debet originem. Sic enim fata jusserunt, ut alter alterius ope omnifere tempore quam maxime indigeat: adeoque nulla gens invenietur, cui nexus iste clientelaris ignotus sit. 1) Advocati dirimunt ambigua fata causarum, suaeque defensionis viribus in rebus saepe publicis ac privatis lapsa erigunt, fatigata reparant, non minus provident humano generi, quam si praeliis atque vulneribus patriam parentesque salvarent. 2) Quandoquidem vero patronatus ratio unius cujusque gentis indoli respondeat, diversam tamen cuique populo hujus societatis formulam dari, nunquam non confido. Adeoque Justinianus, 3) hoc ipsum suis temporibus obscurum, atque nube plenum, et undique confusum reperiebat,

1) Cf. Beccaria de virtutibus et praemiis cap. 13. Jo. Eifenhart de usu principiorum moralis philosophiae in jure civili condendo et interpretando cap. III, f. 3 sq.

2) Inde ἀνδρωπος δικοδеспότης, Matth. XX, 1. ductu l. 196. π. de V. S. princeps familiae, sive patronus vertitur.

Atque τὰς ἐν τῶν Ἀριστοβέλας, domesticos, neutiquam servos Rom. XVI, 11. notatos esse profiteor.

3) l. 4. §. 10. C. de bon. libert.

bat, et in ordinem redigendum destinabat. 4) Nam Romulus

procerum Deus, arbiter orbis
Herculis 5) *auspicio leges et jura gu-*
beruans,
Justitiae vindex, inopum pater, omnia
curans,
Judiciis relevare piis

singularem Romanis patrocinii formulam dicebat, 6) patronos demonstrabat, clientium officia sanciebat, utrisque familiaritatis necessitatem imponebat, atque eosdem ita sibi invicem devinciebat, ut neuter alterius opes et auxilium desideraret. 7) Dividebat populum primo omnem in patricos atque plebejos, illisque

- 4) Celebrantur Cajus de manumissionibus, Paulus de de jure patron. de operis libertorum, atque de assignatione libertorum, cf. I. H. Boecleri diff. de cliente Argantorati 1659. Eliae Obrechtii sched. de patrono et cliente Romano Upsal 1694. Christoph. Kretzschmari de pietate clientis Romani in patronum, de patroni officiis in clientem, atque de praevarticatione patronorum et clientium programmata.
- 5) Herculi deo comiti et conservatori lapides positas monstrat Christ. Weisus de numinibus vialibus diff. II. § 16. cf. B. C. Richardus de Roma ante Romulum condita §. 20 sq. Joh. Stephani Granarae dell' antichita ed origine di Roma dissertazione istorica cap. 2. 6. et 12.
- 6) Vid. Plutarchi Romulus, et Dionysii Halicarnassensis Antiquit. Rom. Lib. II. atque ad eosdem Kretzschmarus l. c.
- 7) Haec *κοινωνία* est amicorum formula in Cornelii Nepotis Epaminonda cap. 3. occurrens. cf. Pauli Schaffhausen de vera notione hujus vocabuli.

lisque, cum essent viri summis ornamentis annorum, fortunae, virtutis, ingenii praediti, horum tutelam et curam demandabat. Ordinabat itaque Quirinus ex collecta populi multitudine centum numero viros in senatum: reliquos autem potentia eminentes ita distinguebat a plebejis, ut illi, his in tutelam susceptis, praeessent, eosque paterna cura adversus vim injuriasque adversariorum tuerentur. 8) Inde

Secta fuit servare modum, finemque tenere,

Naturamque sequi, patriaeque impendere vitam,

Non sibi, sed toti genitum se credere mundo

omnibus fortunae beneficiis anteferens. Hac autem benevolentia clientes 9) et clientae 10) gaudebant.

Ad meam, gloriatur Cicero, 11) confugiunt fidem, per me auxilium sibi a vobis petunt, me defensores calamitatum suarum, me ultorem injuriarum, me sui cognitorem, me causae

8) Cf. Ezech. Spanhemii orbis Romanus Exercitat. I. cap. I. 3. 4. J. F. Gronovii obs. Lib. III. cap. 25. J. G. Geisleri deam concordiam, §. I. 10 sq.

9) Cf. Adami Grenzii vocis clientis disq. Boecleri cliens, §. 5.

10) Vid. C. Daumii tr. de causis amissarum quarund. L. L. radicum cap. 27. p. 109. B. F. Rummelii comparatio legum Romanarum cum Graecorum institutis, com. II. cap. 3. p. 75 sq.

11) In Verr. I. cf. G. Schubart. de fati jurispr. Rom. Exerc. I.

causae totius actorem esse voluerunt. Quae quidem verba societatis nostrae formulam, qua disciplina domestica, 12) sacra privata, 13) omnisque familia 14) nitebatur, satis superque comprehendunt. Illustratur autem Tullius noster ab Asconio Paediano his verbis: qui defendit alterum in iudicio, aut patronus dicitur, si orator, aut advocatus, si jus suggerit, aut praesentiam suam commodat, aut procurator, si negotia suscipit, aut cognitor, si praesentis causam novit, et sic tuetur, ut suam. 15) Eandem nominis varietatem in clientis notione invenies, nam Graeci eosdem a communione sacrorum privatorum *κληρονόμους*, atque ab officiis *πελάτας*; Romani vero pro diversitate officii familiares, socios, hospites, salutatores, liberos, anteambulones, cet. cognominarunt. Quae

12) Vid. J. A. Ernesti opusc. philof. nr. 2. Aegypt. Menagii amoenitat. Jur. civ. cap. 14. Specimen exhibet Paulus I. Cor. XI, 10. cf. Miscellanea Lipsiensia T. III. obs. 61. Joh. Edwardii quatuor notabiles N. T. loci nr. II.

13) Vid. C. G. Schwarzii libell. de sacrorum detestatio-
ne ex antiquo Rom. jure. Corn. van Bynkershoek in
opusc. T. II nr. 4. diff. I. C. C. Woog diss. de haere-
ditate sacrorum privatorum.

14) Nata videtur exinde regula juris I. 41. §. de ad-
quir. vel amitt. possessione, qui jure familiaritatis fun-
dum ingreditur, non videtur possidere. Differencias
autem amicam inter et familiarem exhibet C. L. Crel-
lius in obs. de delictis quae jure familiaritatis excusan-
tur. Huc quoque spectat divisio hominum Matth.
XVII, 25, in *εἰς* et *ἄλλοτρίους*, cf. C. G. de Winckler
de origine haeredum suorum a Graecis petenda in
opusc. Vol. I. P. II. 7

15) Quod appellat Cicero in Laelio cap. 7. justitiae pa-
tronum, cf. Laur. Valla elegant. Lib. IV. c. 12.

Quae cum ita sint, mirum in modum decipiuntur statuentes, 16) neminem, nisi patricium patronum fuisse, cum omni fere tempore plebejorum proceres hujus honoris participes fuerint. Antestor Plutarchum, qui cum narrasset, Romulum primo centum viros elegisse, senatus ordinem repraesentaturos, ita pergit: *ἐτερος τῆς δυνατῆς ἀπο τῶν πολλῶν διηγεῖ πατρῶνας ὀνομαζών*. Eadem spectat Proculus, 17) Ictus, notionem clientis ita proponens: quemadmodum clientes nostros intelligimus liberos esse, etiam si neque auctoritate, neque dignitate, neque boni viri nobis praesunt. Aderant igitur duae partes:

Haec dare consilium, pugnare patior illa jubebatur. Patriciis quidem, Servium Tullium, patrum voluntate regnantem, sacrorum publicorum, reliquorumque negotiorum directionem demandasse concedo: 18) hunc tamen sibi honorem plebejos vindicasse, nemini latet: diminutam potius invenimus procerum potestatem P. Valerio consule, qui de provocatione adversus magistratum ad populum fancebat, tribunos defensores, 19) adeoque patronos plebejorum constituerebat.

§. 2.

16) G. C. Gebauerus in Romulo c. III. §. 2. Jac. Waechteri diss. de vita et principatu Romuli §. 14.

17) L. 7 §. 1. fin. π. de captiv. et poslim. cf. J. G. Sammetii varia juris civilis capita cap. 1. §. 2. 3. Franc. Robertelli de familiis Rom. in Gaudentii Roberti miscell. Italic. erudit. T. I. p. 643 sq.

18) Vid. Livius lib. I. c. 17. cf. S. Pufendorfii forma rei publicae Rom. in eiusd. diss. acad. select. nr. 7. E. M. Chladenius de Gentilitate R. p. 13.

19) Vid. Livius Lib. II, cap. 8. 23. Polybius Lib. VI. c. 10.

JVS APPLICATIONIS.

Cum vero fructus uberrimos ex nexu clientelari consecutos esse Romanos peregrini cognoscerent, ut eodem beneficio dignarentur, operam navabant. 1) Singuli se tutelae et hospitio Romanorum committebant, civitates populi que sibi patronos legebant.

*Atticus quidam, olim navi fracta apud
Andrum ejectus est,
Et isthaec una parva virgo, tum ille
egens forte adplicat
Primum ad Ckrysidis patrem se. 2)*

Inde jus applicationis, cujus antiquitates Cicero 3) his verbis portulit: quid quod in centumvirali iudicio certatum esse accepimus, qui Romam in exilium venisset, cui Romae exulare jus esset, si se ad aliquem quasi patronum applicuisset, intestatoque esset mortuus; nonne in ea causa jus applicationis, obscurum sane et

c. 10. cf. Octav. Ferrarii opera T. I. pag. 315 sq. Fr. Carol. Conradi parerga nr. III. J. T. Krebsii opusc. acad. et schol. nr. 5.

- 1) Cf. Herm. Noordkerkii disq. de lege Petronia c. 2. 3. G. H. Martini propempticon p. 34 sq.
- 2) Terent. Andria Act. V. Sc. 4. cf. I. F. Gronovii observ. L. I. cap. 9. Hadr. Turnebi advers. Lib. XXIV. cap. 32. Briffonii select. antiq. L. I. c. 13.
- 3) De oratore L. I. c. 39. cf. it. ad fam. L. XIII. ep. 50. vid. Chladenii pr. de jure applicationis J. C. Klotzius de virtutibus in Tirone, Ciceronis liberto laudatis: it. de vitiis in Tirone, Ciceronis liberto notatis. Alexander ab Alex. L. II, c. 1.

et ingnotum, patefactum in iudicio? Nulla fuit enim persona, quae ad vicem ejus, qui e vita emigraverit, propius accederet, et singula penderunt ex unico illo, quod pontifices pecuniam sacris conjungi voluerunt, iisdemque ferias et cerimonias adscribendas putaverunt. 4) Recensent itaque fragmenta IGtorum patronos civitatum, coloniarum, municipiorum, vicorum, horreorum Portuensium, reliqua; 5) nec unicum inveniēs negotiatorum artificumve collegium patrono derelictum: 6) adeoque gentium victores, more majorum, victos in fidem patrociniūque recipiebant. 7) Formulam applicationis tabulis comprehensam inveniēs, 8) nam-

- 4) Hinc recte Christus pronuntiavit Luc. 16, 13. *ἄδεις δικέτης δυνατὴ δύση κυρίοις δελεεύει*, nemini sacrorum privatorum patris familiae participi diversis penatibus inservire licet, cf. Hempelius de diis laribus, J. G. Heineccii opusculorum variorum sylloge nr. 9.
- 5) Cf. Schwarzii diff. de collegio Utriculariorum §. 17. Ejusdem doctrinae antiquariae cap. 2. Ejusd. miscellanea politioris humanitatis cap. 2. Musaeum Helveticum T. I. P. I. nr. 2. Epist. 2. D. G. Gersteker de rectore scholarum militarium.
- 6) Memoratu digna sunt, quae de schola libertinorum ad Act. VI, 9. disceptantur, cum alii Libertinos gentem, a Liberto, Africae oppido, alii scholam libertinorum intelligendam esse statuunt, vid. Andr. Norrelii diatyposis academiarum apud Judaeos p. 26. Nic. Nonnii spec. antiq. Corinthiacarum.
- 7) Vid. Cic. de offic. L. I. cap. 11. cf. C. A. Keuffelii diff. de Jure publico orbis Romani sub libertate cap. 1. §. 11. 12. Bynkershoek observat. Jur. Rom. L. VIII. c. 17. Val. Chimentellii marmor Pisanum de honore Bifellii cap. 37. p. 198.
- 8) Dantur pericula, inscriptiones, statuae, tabulae clientela.

namque Siracusani tabularum exemplaria Marcellis, Bononienses Antoniis, Poeni Scipionibus, Lacedaemonii Claudiis, Allobroges Fabio Sangae, Cappadoces M. Catoni, Siculi M. T. Ciceroni, Judaei rei publicae Romanae dicabant; alii stipulatione tantummodo, alii iussu et auctoritate senatus sese applicabant. 9)

Thais

relares, et tabulae juris patronatus. Periculum quomodo differat a tabula docet I. G. Bidermannus in otiosis literariis varii argumenti P. I. nr. VIII pag. 144 sq. Inscriptiones illustrat G. H. Martini Excurs. X. ad Ernesti archaeologiam literariam: de statuis vid. Just. Lipsii admiranda L. III. c. 9. Blanchart in den Gesch. der Acad. zu Paris, T. VII p. 31 sq. Tabulas denique delineavit J. F. Michaelis diss. de tabulis foederis prioribus Sect. I. J. P. Siebenkeesii expositio tabulae hospitalis ex aere antiquissimo in Museo Borgiano Velitris adservatae, Jani Rutgersii var. lect. L. V. cap. 5. Sec. Jos. Pittorelli della celebrità. Tavola Alimentaria di Trojano scoperta nel Territorio Piacentino l'anno 1747. Tabulam juris patronatus plerumque aeneam reperiens, ante statuam, imaginemve patroni stantem, et omnes ipsius honores continentem: neque omisit laureas adulatio, cf. Pagi diss. hypatica p. 179. Krebsii decreta Romanorum pro Judaeis facta, A. F. Gorii inscriptiones antiq. Graec. et Rom. quae exstant in Etruriae urbibus P. I. pag. 257. Nec ceratae tabellae defuerunt, cf. J. A. Vulpii divinitio in diptychum eburneum Vaticanum p. 27 sq. J. F. Richter de tabulariis urbis R.

- 9) Vid. Obrechtus p. 13. Norisii Cenotaph. Pisan. diss. II. cap. 7. Inde το βασανειν το ονομα Actor. IX, 15. male Henr. Scharbau in observat. sacr. P. I. nr. XIII. § 19. allusionem ad deorum simulacra, et ad ritum ferendi sacra putavit: Paulum potius, civem Romanum his verbis receptionem in patrocinium Christi significasse argumento Ebraeor. I, 3. contendo, cf. Krebsius de usu et praestantia Rom. hist. in N. T. interpretatione, pag. 4 seq.

*Thais patri se commendavit in cliente-
telam et fidem,
Nobis dedit se. 10)*

Nam Romanorum magistratus atque imperatores ex una hac re maximam laudem capere studebant, si provincias, et locios aequitate et fide benevolentiaque defendissent. Neque tamen abusus in optima illa mortalium societate defecerunt.

*Clienteis sibi omnes volunt multos.
Bonine an mali sint, id haud quaerit-
tant.*

*Res magis quaeritur, quam clientium
Fides cujusmodi cluat.*

*Si est pauper atque haud malus, ne-
quam habetur,*

*Sin dives malus est, is cliens frugi ha-
betur.*

*Qui neque leges, neque aequum bonum
usquam*

Colunt, sollicitos patronos habent.

*Datum denegant, quod datum est. Li-
tium*

Pleni, rapaces, viri fraudulentis,

*Qui aut foenore, aut perjurio habent
rem*

Partam. Mens est in querelis. 11)

§. 3.

10) Terent. Eun. Act. V. sc. 9. Plinius lib. III. epist. 4.
cf. Boeclerus I. c. §. 31.

11) Plautus Menaechm. Act. IV. Sc. 2.

PATROCINIVM ORBIS TERRAE. 1)

Romanos in votis habuisse historiarum monumenta referunt. Notissimum est lustrum ab Augusto imp. in omni terra habitata indictum: 2) de Pompejo Vellejus, 3) pene totius terrarum orbis imperium uni viro delatum esse, recenset: atque Antonius Imp. Eudemoni *ἐγώ μιν τῆς κοσμοῦ κυρίως* rescripsit. 4) Etenim Romanorum arrogantia nullam nisi a suis numinibus habitatam terram orbem terrarum repraesentare statuebat; eamque ob causam Romam evocabat peregrinos deos ex urbibus, provinciis, regnis, 5) quae sibi subjugare, sive secum spon-

sione

1) Cic. de offic. L. II. cap. 8. cf. Juvenalis satyr. 8.

2) Lucae II, 1. cf. Sal. Deylingii observ. sacr. P. I, nr. 48. Montesq. de causis magnitud. et decem. Rom. cap. 6. Histoire de l'academie royale des inscriptions et belles lettres, T. II. p. 353 sq. Jac Perizonii diff. de Augustea orbis terrarum descriptione G. Wernsdorf de censu quem Caesar Octavius Augustus tempore natalitatis Christi per orbem terrarum fecit §. 6. 7. 8. Henr. Benzeli synt. differt. T. I. nr. 4 p. 99 sq. J. G. Jani diff. de censu Romanorum primo.

3) Lib. II. cap. 31.

4) Vid. A. F. Rivini diff. singularia M. Aurelii Antonini philosophi jurispr. capita exh. §. 16. Graeca sic intelligo. Equidem dominus orbis terrarum existo: datur autem consuetudo maritima. Judicetur secundum legem nauticam Rhodiorum, in qua nemo nostrum excipitur.

5) Vid. Tertulliani apologeticus, cap. 5. cf. P. C. Anfaldus de diis multarum gentium Romam evocatis cap. 3. 7. Georgius d'Arnaud de diis *παροδούς*, seu affessoribus et conjunctis. C. F. Quelli prol. de *ἀποδεύσει* Christo a Tiberio decreta p. 6.

sione, pactione, foedere 6) conjungere conveniebat. 7) Cum itaque alios socios, alios cognatos haberent, 8) reges principesque desiderabant, ut a Romanis regio nomine dignarentur. Adest Lars Porfenna, rex Clusiorum in Etruria, Hiero, rex Syracusanus, Indibilis regulus Ilegertum, Colchas, dynastia Hispanienfis, Pleuratus, dynastia in Illyrii et Thraciae finibus, Syphax rex Masaefylorum, Masinissa rex Massylorum, Ptolemaeus Philopater, et Cleopatra, reges Aegypti, Perseus rex Macedoniae, Antiochi reges Syriae, Eumenes, rex Asiae et Pergami, Prusias, rex Bithyniae, Ariobarzanes, rex Cappadociae, Herodes magnus, rex Judaeorum, Ariovistus, rex Germaniae. 9) Veniebant autem in illius populi potestatem, qui homines, gentesque beneficiis ornare, 10) atque

6) Vid. Car. Signonii antiqu. jur. Italiae Lib. I. c. 15.

7) Cf. Claudii Joberti science des medailles T. II. p. 75 sq.

8) Vid. Petrus Ciacconius in opusc. nr. I. p. 2 et II.

9) Vid. C. W. Kustneri diff. de modo regum appellandorum apud veteres Rom. §. II. J. G. de Berger de regibus inservientibus §. 22. It. de Herode M. rege inserviente. It. de Pompejo Hierosolymario, Jo. Harduini prol. de nummis Herodidum in Ej. opp. sel. pag. 350. etc. Jac. Gronovii decreta Romana et Asiatica pro Judaeis ad cultum divinum per Asiae minoris urbes secure obeundum. Petri Zornii hist. fisci judaici sub imperio vet. roman.

10) Vid. Livius Lib. XXVI. cap. 49. cf. J. A. Bachii pr. de edicto perpetuo provinciali p. 6 sq. Jo. Harduini Antirrheticus de numis antiquis coloniarum et municipiorum. Jo. Foy-Vaillant numismata aerea Imperatorum, Augustorum et Caesarum, in coloniis, municipiis et urbibus jure Latio donatis.

atque fide ac societate jungere studebat. 11) Quamobrem a me impetrare non potui, quin elogium Graecorum Romanis celebratum repperem: esse aliquam in terris gentem, quae sua impensa, suo labore ac periculo bella gerat pro libertate aliorum, nec hoc finitimis, aut propinquae vicinitatis hominibus, aut terris continentibus junctis praestet, maria trajiciat, ne quid toto orbe terrarum injustum imperium sit, et ubique jus, fas, lex potissima sint. 12) Quod ab Ovidio 13) etiam celebratur:

*Gentibus est aliis tellus data limite certo,
Romanae spatium est urbis, et orbis
idem.*

§. 4.

PATRONVS REI PVBLICAE.

Cognoscebat autem Romulus, boni imperantis esse, non solum videri quid agatur, verum etiam providere, quid futurum sit: eamque ob causam civibus suis persuadebat, veram rei publicae felicitatem pietate, concordia, fortitudine, divorumque societate corroborari. Quae cum ita essent, omnem movebat lapidem, ut

11) Captas civitates inter socios dividebant, aptiorem gloriam, quam possessiones voluptuarias judicantes Justinus Lib. XXXI. cap. 8. nr. 9. cf. ad h. l. S. F. Dregii annotat. critic. J. H. Mylius de praetore peregrino § 4 sq. Nic. Rigaltius de populis fundis in thes. Graev. A. R. T. II. nr. 8.

12) Livius lib. XXXIII, c. 33. cf. Ant. Borremansii vesperae Gorinchemenses sacro profanae, c. V. p. 96.

13) Fast. L. II.

ut sua gens unicam familiam repraesentaret: et populus se, sibi que imperantes divinitus editos, convinceretur: nec sacra unquam a profanis negotiis secernerentur. Quamvis itaque moderator ineuntis rei publicae constitutus esset, prudentissimo tamen consilio ductus patriae patronus venerari recusabat, modesto potius regis titulo contentus, Herculem 1) unice dignum hoc honore censebat, suoque exemplo comprobabat, divorum cultum sibi curae cordique esse, eumque civitatis gubernaculo indignum, qui religionis cultum negligendum intenderet. Deinde familias celebriores amicitiae vinculo jungere studebat, et Pinarios atque Potitios 2) sacerdotes Herculis, Accae nutricis suae filios undecim fratres Arvales, ut fruges

1) Hic ille est Hercules, Osyris filius, qui monstra ubique terrarum perdomuit sustulitque laboriosus, et Lestrigonas in Italia tyrannos non nisi decimum post annum debellatos expulit, qui exsiccatis paludibus loca culturae feraciora et frequentiora fecit. Cf. Petri Leonis Casellae lib. de primis Italiae colonis in Gaudentii Roberti Miscellan. Italic. T. III nr. 1. p. 41. 42. Itaque Romulus unica Herculis sacra ex omnibus peregrinis suscepit, cf. Annibal Olivierus de nonnullis monumentis Pelasgis, A. F. Gorii museum Etruscum Vol. III. P. I. diss. I. cap. 6. Posthaec Herculis cultui et servitio sese sacantes hominum servituti exempti censebantur, vid. C. Bruningii comp. antiq. Graecarum et profanis sacrarum p. 58. A. F. Gorii admiranda antiq. Herculaneum in Symbolis literariis Vol. I. pag. 46. C. Cellarii program. et orat. nr. 66. p. 478 sq. atque jurabant ad aram maximam Herculis in foro boario, T. R. de Bassen de jure jurando veterum imprimis Romanorum cap. 2 p. 77 cap. 4. p. 151 sq.

2) Vid. Andr. Dominici Flocci de potestatib. Rom. L. I. c. 2. Siegeberti Havercampii introd. in antiq. Rom. P. I. c. 4.

fruges ferrent arva, creabat, 3) semetipsum vero duodecimum hujus collegii fratrem sive sodalem cognominabat. 4) Inde persuadebantur Quirites, Romulum esse dei Isemonis filium, urbem vero numinum tutela nunquam posse derelinqui. Sanguis veneratio vero Romanis tanta celebrata, 5) ut religioni ducerent, ipsius nomine assertorum suorum veritatem asseverare, 6) ipsius sacra mense Junio celebrare, 7) eidem tutelam viarum publicarum committere, 8) atque eum hilaritatis et abundantiae fontem existimare, 9) adeoque sacerdotes ejusdem summo honore prosequi. 10) Hu-

3) Vid. Pomponius Laetus de sacerdotibus Rom. cap. 3. 4. L. Fenestolla L. I. cap. 3. Alexander ab Alex. L. II. c. 14. F. A. Hallbauerus de fratribus apud antiquissimos populos sacerdotibus J. P. Reinhardus de sacrificiis et sodalibus arvalibus A. C. Eschenbach diff. acad. nr. 3. p. 137.

4) Vid. Valerius Maximus Lib. I. c. I. §. 17. cf. Alex. ab Alex. L. I. c. 26. Andr. Cirini antiq. lect. de urbe Roma ejusque rege Romulo in Sallengerii novo thes. Ant. Rom. T. II. nr. I.

5) In inscriptionibus deus invictus nominatur, vid. M. N. Carstens de apotheosi Pauli in insula Melite §. 14. aliosque honores exhibent Ottavii Rosii memoire Bresciane p. 4. 30. etc. Eduardi Corfini Herculis quies et expiatio, in eximio Farnesiano marmore expressa Cayli recueil des antiquités, T. I. ad Tabulam 53.

6) Vid. Miscellanea Lipsiensia T. I. obs. 8.

7) Vid. Natalis Comititis Mythologia L. VII. c. I. Justi Ricqui de capitolio Romano, cap. 7. et 18.

8) Vid. Weiffii numina vialia diff. II. §. 16. Ev. Otto de tutela viarum public. P. I. c. 10. Jo. Lomeieri epimenides cap. 4.

9) Vid. Bidermanni otia pag. 220. 288. etc. C. L. Crellii diff. de sigillaribus Diti sacris §. 12. Schwarzii observ. II. et IV. ad Claudi Mamertini paneg.

10) Vid. Fulgentius de priscis serm. voc. Arvales, Lomeierus

Hujus Romulei consilii fructibus uberrimis gaudebat Numa, Quirino sublato: nec regibus patria pulsus Romani salutare parentis institutum mittendum ex re censebant, sed rei publicae gubernaculum consuli et regi sacrificulo, turbulentis vero temporibus interregi, sive dictatori commendabant: 11) atque bene merentes patris patriae nomine praedicabant, 12) neminem tamen, nisi M. Manlium Capitolinum patroni honore ornabant. 13) Hic enim summis in rem publicam meritis fulgens patroni publici nomine remunerabatur. Nam vir ille fortissimus, cum adhuc puer sedecim annorum esset, castra rei publicae sequebatur, eumque sese praestabat, quem civium ordines dignum consulatus honore proclamarent. Elapso triennio Romam a Gallis captam, anserum clangore alarumque crepitu excitus, liberabat, Gallumque in summo consistentem umbone ictum deturbabat: iterum obsessis Romanis ut induciae concederentur, suam auctoritatem interponebat: denique populum foeneratorum crudelitate pressum, pecunias ipsi, nullo foenore interveniente, ex patrimonio suo suppeditando, con-

B 2

serva-

rus I. c. c. 29. historia et comment. acad. Elect. Theodoro Palatin. Vol. VI. diff. 3.

11) vid. Alex. ab Alex. Lib. V. cap. 6.

12) *Sancte pater patriae: tibi plebs, tibi curia nomen
Hoc dedit: hoc dedimus nos tibi nomen, eques.*

Vid. Ovid. Fastor. L. II. cf. Briffonius de formulis L. I. p. 227 Spannhemius de praestant. numism. diff. VIII. pag. 728 sq.

13) Livius lib. V. et VI. Aurel. Victor c. 27.

fervabat. 14) Ita quidem summam sibi apud plebem auctoritatem contrahebat, ast breves erant, et infausi populi amores, perduellionis reus acculabatur, et de saxo Tarpejo praecipitabatur. 15)

Hanc consuetudinem, lapsa re publica, Augusti, ut pristinae libertatis umbram civibus relinquerent, in eo sequebantur, ut semet ipsos pontifices maximos sisterent, alios autem consules suffectos crearent: 16) nefas vero duce-
rent, patronos reipublicae cognominari. At-
tamen Julius Caesar, 17) Augustus, 18) Dio-
cletianus, 19) et reliqui Romanorum Augusti
omni auctoritate abundabant, qua patronum rei
publicae praeditum fuisse judicare licet, 20)
neque

14) In memoriam revocet velim lector, quae de sectione debitorum apud Romanos a Juglero, Seipio, Wernsdorffo, aliisque scripta sunt.

15) Vid. Valer. Maxim. Lib. 9. c. 3. §. 1. cf. Dresigius de praecipitatione, Romanorum poena publica p. 37.

16) Vid. Pagi diff. hypath. L. I. c. 1. 7. 8. Jo. Godesch. Clausingii jus publicum Rom. Fascic. III. p. 10 sq.

17) Sueton. Jul. Caes. c. 76. cf. Casp. Posneri diff. C. Julii Caesaris politica §. 10 sq.

18) Vid. Prudentius contra Symmach. L. 1. cf. G. de Pefchwitz familia Augusta p. 134 sq. W. C. Wigandi diff. de affectatione ἀποθεωσις Sect. hist. §. 12.

19) Vid. Pomponii Laeti h. R. Lib. 2. cf. J. B. Menckeni differt. acad. nr. 1.

20) Vid. J. C. Bellorii selectos nummos duo Antonianos. J. C. Boehmeri progr. aufp. I. de providentia Augu-

neque recusabant nomen domini, 21) regis, 22) ipsiusque Herculis, 23) ejusque cultum divinum: 24)

flamine et aris
Augustum coluit, vitulo placavit et
agno.
Testantur tituli, produnt consulta senatus
Caesareum Jovis ad speciem statuentia
templum.

§. 5.

Augustorum in veteribus quibusdam Roman. nummis ostensa, Jo. Hermanfon de Tribunitia Caesarum potestate. Schwarzii diff. de numeranda tribunitia potestate Augustorum Caesarumque Rom. J. G. Walther de quinquennialibus et decennialibus Imp. Rom.

- 21) vid. Fr. de Mendoca viridarium Lib. V. probl. I.
- 22) βασιλεῖς dictos imperatores Harduinus negat, eumque refutat Gispertus Cuperus peculiari diff. historiae trium Gordianorum subjuncta.
- 23) Vid. Spannhemius de praest. numism. diff. VIII. pag. 746.
- 24) Tiberius sibi instituebat sodales Augustos seu sacerdotes, quorum numerus in coloniis ad sextum perveniebat. Percussere tunc Nemaufenses numismata, quae praeferebant caput Augusti radiis cinctum, addita epigraphe: Divus Augustus vid. Menardi histoire civile, ecclesiastique, et literaire de la ville de Nismes T. I. pag. 36 sq. Justus Fontaninus de inscriptionibus nonnullis in speciminibus diff. acad. Etruscarum T. II. nr. 12. p. 226 sq. Thom. Crenii animadvers. philologic, et historic. P. IX. p. 54 sq. C. H. Hausotter de consecrationis origine, causis et ritu apud Romanos.

PATRONA ROMANA.

Misso patrono iustitiae, 1) patrono fisci, 2) libertorum discrimine, 3) aliisque hujus argumenti partibus, 4) de quibus mihi, plura dicere nimis longum foret, de patrona Romana quaedam proferam. Neminem fugit, Romanos familiarum suarum regimen sequiori sexui subungere noluisse, cum sacrorum privatorum administrationem, et disciplinam domesticam, 5) viris commiserint: in eadem tamen re publica foeminae sese patronas gerere non erubescibat.

*Ego me tuae commendo et committo
fidei.*

*Nunc ego te in hac re mihi oro ut ad-
jutrix fies:*

Te mihi patronam cupio. 6)

Matro-

- 1) Cicero in Laelio c. 7. cf. Adr. Stegerus de nomine advocatorum honorificentissimo.
- 2) Vid. Jac. Gutharius de officiis domus Augustae L. III. cap. 1 Aug. Leyferi diff. de odio advocatorum fisci merito atque immerito §. 10 sq.
- 3) Quaedam exhibet J. F. de Retes ad tit. de interdictis et relegatis et deportatis lib. 2. 3. exerc. 3. 4.
- 4) e. g. de patronatu optimatum ab Augustis restricto ductu Sueton. in August. c. 47. Tacit. Annal. L. III. c. 55. l. 1. 2. C. ne liceat potent. patroc. litigant. reliqua.
- 5) Vid. Aegidii Gillissen de domestico familiarium iudicio §. 2 sq.
- 6) Terent. Eunuch, Act. V. Sc. 2.

Matronae 7) quidem jure optimo maximo Romanorum carebant, privilegiis tamen Quiritium non omnibus excluderentur, 8) adeoque honoribus patrocini dignabantur. Omnis in hac re versatur epistola imperatorum subsequens: „mulieres honore maritorum erigimus, „genere nobilitamus, et forum ex earum persona statuimus. Sin autem minoris ordinis virum „postea sortitae fuerint, priore dignitate privatae, „posterioris mariti sequentur conditionem.“ 9) Huc etiam faciunt, quae lex Julia et Papia Poppaea 10) disponit: „patroni filia, si jus trium liberorum habebit, eadem jura in bonis liberti „paterni, quae et ipse patronus, patronique „filius ex edicto praetoris habent, habeto — „Patrona ingenua, duobus liberis honorata: libertina tribus idem jus quod patronus ex edicto „to

7) Matrona non patronam significat. cf. Cujacii observat. et emendat. L. III. c. 18. nec deficit vox clienta, cf. Daemius l. c. p. 110. vid. C. Saxii lapidum vetustorum epigrammata p. 43. Bidermanni oria literaria P. I. nr. 15.

8) Cf. J. F. Christii noctium acad. spec. 2. obs. 6. Heineccii com. ad legem Juliam et Papiam Poppaeam L. II. cap. 10 sq. Nadalii histoire des Vestales, avec un traité du luxe des dames Romaines p. 216 sq.

9) l. 9. C. de incolis et ubi quis domic. cf. a Leyfer diss. ad h. l. de obsequio maritali in medit. ad π. spec 6. medit. 2. En itaque τὰς εὐχρημονὰς γυναῖκας Actor. XIII, 50. Luthero ehrbare Weiber dicendas, quae cap. XVII, 4. nomine γυναῖκων τῶν πτωχῶν comprehenduntur.

10) Cap. 26, et 28. cf. Jac. Gothofredi fontes quatuor juris civilis p. 297. 298. Rudolph, a Bünau de ornamentis et honoribus Augustarum.

„to praetoris habet, habento.“ 11) Ipse praetor hoc edicto reverentiam patronae debitam proponebat. „Parentem, patronum, patronam, liberos, parentes, patroni, patronae, in jus sine „permisso meo ne quis vocet:“ 12) atque praecleara supersunt clientium pietatis in patronas specimina. 13) Stante vero re publica libertis eadem

11) Cf. Marci Vertranii Mauri de jure liberorum c. 14. 24. 25. 26. 34. 35. De differentia libertinae et libertae vid. Laur. Vallae *Elegant. Lib. IV. cap. 1.* Ineuntis liberti carebant jure civitatis, adeoque distinctioni inter jus gentium et civile occasionem dabant cf. Hug. Grotii *forum sparsio ad Jus Justin.* ad §. 4. pr J. de Justitia et Jure, nec non A. F. Rivinus de usufructu statu secundum ordinem chronologicum a XII. tab. ad tempora Justiniani Sect. II. §. 2. Fr. Platenus de exception. juris publici p. 8 sq.

12) L. 4. π. de in jus vocando. cf. J. T. Segeri diff. de arbitris honorariis §. 10. Ger. Nodt Julius Paulus c. XI. Inde quaerelarum, atque censorii judicii origines vid. Varro de L. L. lib. V. pag. 56. cf. Segeri variae juris civ. observ. cap. II etiam actionis in factum, actioni doli mali suppositae, et remissi juris jurandi causam deducendam arbitror cf. Jul. Pacii a Beriga *ἐναντιοφασίας* Centur. II. ex tit. de dolo malo cap. 81. 82. Centur. III. ex tit. de jure jurando c. 83. S R Jauchius de negationibus pandect. florentin. cap. 4 nr. 16. cap. 17. nr. 7.

13) Vid. l. 15. §. 15. fin. π. de injuriis cf. Jauchius p. 41 et 329 sq. it. Schwarzii doctrinae antiquariae cap. I. Jos. Bimardi diff. cap. 2 in Muratorii novo thesauro veter. inscript. T. IV. Laur. Pignorius de servis p. 191 204 sq. Ant. Borremansii var. lect. cap. 20. p. 269. Petri Leonis Ghezzi camerae sepulcrales libertorum libertarumque Liviae Augustae, et aliorum Caesarum. Franc. Bianchini camera et inscriptioni sepulcrali de Liberti, Servi et Officiali della Casa di Augusto. J. D. Kölerus de Livia Augusta §. 15. 16.

dem privilegia neutiquam concedebantur. Nam liberti, ex iusta servitute manumissi, 14) sub rei publicae incunabulis peregrinis annuebantur: Servius Tullius autem illos cives creabat, atque in urbanas tribus dividebat. 15) Auctis vero libertis, eorumque opibus, ut in omnes tribus dividerentur, desiderabant, ac voti damabantur lege Manlia, ut libertinis in omnibus tribubus suffragium esset. Sed

*licet superbus ambules pecunia
Fortuna non mutat genus,*

nec ullum scelus et crimen a Catilina, Clodio, Antonio, aliisque turbarum civilium auctoribus, nisi per liberos suscipiebatur. Augustus itaque, populum Romanum sincerum atque ab omni colluvione servilis sanguinis regere studens, civitate Romana paucis ornabat, atque ferebat legem Aeliam Sentiam, quae servos flagitiosos stigmate tortos et ad ferrum datos ad deditiorum conditionem redigebat, 16) et lege Junia, cavebat, ut minus solemniter manumissi Latinorum coloniariorum jure haberentur. 17)

Igitur

14) L. 6. §. de statu hominum vid. G. S. Wiefand de ortu et progressu servitutis secundum jus naturae et civile.

15) Vid. Aurel. Victor de viris illustribus c. 9. cf. Car. Sigonius de antiq. jure civ. Rom. L. II cap. 14. Ant. Schultingii jurispr. vetus ante Justinianea p. 24 sq.

16) vid. Sueton. Aug. cap. 40. cf. Gr. Majansii disp. juris T. I. diff. 3. G. C. Gebaueri Ord. Instit. Justin. Excurs. III. in L. I. Inst. Joecherus de ritu vindictarum apud R. §. 8 sqv. Ger. Meermannii spec. animadvers. critic. in Caji Icti Institutiones L. I. tit. I. pag. 14 sqv.

17) vid. Heineccii antiq. Rom. ad Instit. L. I. tit. IV. sq.

Igitur si serva hac lege venierit, ne prostituere-
tur, et si prostituta esset, libera censebatur, et
liberta venditoris. 18) Libertus vero, qui nu-
ptias patronae, vel uxoris filiaeque patroni af-
fectabat, metalli poena, vel operis publici coer-
cebatur, atque nuptiae non nisi accedente ju-
diciis cognitione et auctoritate ratae habeban-
tur. 19) Denique D. Marci oratione caveba-
tur, ut si senatoris filia libertino nupsisset, nu-
ptiae nullae essent. 20) Attamen Gordianus
Imperator, liberta muliere natus statuebat, ut
is, qui libertae suae nubendi commodaverit
adversum, eandem habeat ingenuam, neque
ab eadem exigat operas, reliquum vero jura
patronatus retineat. 21) Hanc autem ut levis
notae maculam abstergerent liberti, duplicem
methodum inveniebant, restitutionem nata-
lium, et jus aureorum annulorum. Restitutio-
ne natalium servus natus, vel factus exem-
plo juris postliminii nunquam serviisse finge-
batur, 22) rescripto principis interveniente, at-
que

18) vid. l. 7. π . de jure patronatus cf. A. S. Crame-
ri D. Vespasianus pag. 195 sq.

19) vid. l. 3. C. de nuptiis. Paulus rec. sent. l. II. tit. 9.

20) l. 44. et 58. π . de ritu nuptiar. cf. Greg. Majans.
l. c. diff. 25. 26. Laur. Vallae elegantiarum Lib.
IV. c. I. Etenim mulieres peregrinae minus hone-
stae censebantur, vid. Christii noct. academ. Spec. 4.
obs. 22.

21) l. II. C. de operis libertor. cf. I. M. Baumann
divus Gordianus diff. I. P. II. cap. I. §. 6. Schwar-
zii miscellanea politioris humanitatis cap. I. Heinec-
cius l. c. Lib. III. cap. 8.

22) vid. D. F. Hohefeli diff. I. de fictionibus juris
in

que patrono consentiente, 23) nec homines modo, sed foeminae quoque hoc ornabantur beneficio. 24) Jure aureorum annulorum gaudentes ad omnia ingenuorum munia adspirabant, et sese Romanos equites gerebant; 25) atque imperante Tiberio lege Vifellia 26) de libertinis absque hoc beneficio ad ingenuorum honores non admittendis cavebatur, Commodus vero Imperator patronorum consensum postulavit.

in cerebro Ictorum natis, atque e sana jurispr. eliminandis §. 46. C. F. Hommelii or. de jure arlequinizante p. 16 sq. nam cives penatibus laribusque exuti, carebant sacris privatis, adeoque vita civili Romanorum. Vid. Lomeieri epimenides c. 1. Inde sectio debitorum, quam illustrat S. Wernsdorffius, et abdicatio liberorum, quam explicant C. H. Breuningius, et Bynkershoek in opusc. c. 4. Fingebatur restitutus de novo nasci, quod Nicodemo Joh. III, 3. paradoxon visum Domitiana quaestione Jesum optimum exercente, ipse licet vir spectabilis, atque ex argumento Johann. VII, 50. XIX, 39. cliens esset servatoris,

23) Vid. l. 1. C. de jur. aur. annul. et de natal. restituendis l. 5. pr. π. de natalib. restit.

24) Vid. l. 1. π. eod. l. 4. π. de jure aur. annul. Augustus Imp. Menam, quod Sexto Pompejo relicto ad ipsum cum classe et exercitu confugerat: et Musam, quod ejus opera ex ancipiti morbo convoluerat, hoc jure donabat Sueton. Aug. c. 74. cf. P. F. Schacher de honoribus medicorum apud veteres §. 19 sq.

25) L. 1. C. si servus aut libert. ad decurionat. adspirav. l. 1. C. de jur. aur. annul. Vocabantur equites augustales, sive aurati cf. Petr. Burmannus de jure aureorum annulorum c. 2. 3. Joh. Nicolai tr. de calcarium usu et abusu cap. XV. §. 4. cap. XVI. §. 2 sq.

26) Vid. A. F. Rivinu diff. de lege Vifellia,

stulabat, quod Trojani 27) quoque et Alexandri Imp. temporibus 28) observatum, Justiniano autem imperante sublatum est. 29)

*Nunciet huc aliquis dominam venisse,
resurgam —*

*Nota loquor, regnum ipse tenet, quem
saepe coegit*

Barbara gypsatos ferre catasta pedes. 30)

§. 6.

OFFICIUM, OPERA, MINISTERIUM.

Patronus salutatione, deductione et affectione ministrabatur, officio vero 1) res ipsius conservabantur et augebantur. Utraque cognoscimus ex operis diurnis, 2) quarum aliae toga-

27) Vid. l. 3. π . de jure aur. annul. Exinde male consequitur Breuningius diff. cit. cap. 2. illam Neroni Imp. incognitam fuisse, quod Nero Acteram liberatam, eam ut sine infamia ducere posset, submiserit quibusdam viris consularibus, qui, eam regio genere ortam, pejerarent.

28) Vid. Guid. Pancirolli thes. var. lect. cap. 14. Aonii Palcarii Verulami opuscula p. 40 sq.

29) Vid. Novella 78. cf C. Thomaei observ. select. Haenf. T. II. obs. 2. Alex. ab Alex. Lib. IV. c. 22.

30) Cf. Aegid. Menagii amoenit. juris civ. c. 25. J. W. Golling de catasta servorum §. 2 sq. J. F. Juglerus de nundinatione servorum apud veteres cap. 4.

1) vid. Cic. de offic. Lib. I. cap. 2. et ad h. l. Zach. Pearce p. 9 sq. Laur. Vallae elegant. L. IV. c. 30.

2) vid. l. I. π . de oper. libert. cf. M. Vertranii Mauri de jure liberorum cap. 6. 8. 11. 12. Quoties

togatae, sive officiales, aliae fabriles, sive artificiales inveniuntur. 3) Praestabantur operae aut rei publicae, aut civibus. Operarum rei publicae debitarum cura demandata erat Romae censoribus, atque aedilibus, publicanis vero in provinciis, 4) inveniuntur etiam Augustorum curatores rei publicae. 5) Ac illi quidem operas conducebant redemptoribus, et exigebant easdem a clientibus et libertis rei publicae, vel ex voto, 6) vel ex lege: 7) redemptores autem, qui praeerant operi publico construendo, ex voluntate Gratiani Imp. de operis vitio intra quindecim annos apparituro evictionem praestabant, 8) neque immunitates a quibusdam passim apprehensas Constantius et Constantinus Impp. ullius esse momenti voluerunt. 9)

Mini-

ties non ad laborem corporis, sed ad exercitium animi, et artem industriamque respicimus, magis opus quam opera dicendum est, vid. Laur. Valla L. IV. cap. 76.

- 3) vid. l. 6. π . de oper. libert. cf. Majanfi diff. T. I. nr. 19. Officii varias significationes exhibet J. T. Salomon in com. de officiis vitae civilis Rom. apud Sallengerum T. III.
- 4) vid. Laur. Valla L. IV. c. 36. Ev. Otto de aedilibus coloniarum et municipiorum. It. de tutela viarum publicarum J. S. Schurzfleischii disp. hist. civ. nr. 84.
- 5) vid. l. 1. 2. π . de operibus publicis, cf. Jac. Gutherius de off. domus Aug. L. II. c. 13. pag. 395. 396. Just. Lipsius Elector. L. I. cap. 22.
- 6) vid. l. 2. pr. et 14. π . de pollicitationibus.
- 7) vid. l. 12. C. de oper. publ. cf. L. A. Muratorii antiq. Italic. medii aevi T. I. diff. 15.
- 8) vid. l. 8. C. eod. l. 13. C. Theod. de Exusat. Art.
- 9) vid. l. 1. C. de oper. publ.

Ministerium et operam togatam 10) cliens ipso jure, ex pietate, et reverentia 11) nemini, nisi patrono, officium vero si promiserit, 12) aliis quoque praestare tenebatur. 13) Populus enim Romanus clientem in fidem acceptum cariorem habendum esse, quam propinquos, tuendumque esse adversus agnatos censebat. 14) Nam pa-

10) Exigis a nobis operam sine fine togatam. Martial L. III. epigr. 46. cf. Laur. Valla L. IV. c. 50. Huc spectant, quae de Maecenatae Jac. Maria Cennii, Boeclenis, Joh. a Bellmann, J. H. Meibomius, aliique retulerunt cf. C. Middleton de medicorum Romae degentium conditione ignobili et servili C. H. Eckhardi com. de C. Asinio Pollione iniquo optimorum latinitatis auctorum censore J. F. Crel- lii Antonius Musa, Augusti medicus.

11) Pietatem et reverentiam egregie distinguit Paulus 1. Tim. II, 2. verbis ἐν πίστει εὐσεβίᾳ καὶ σεμνότητι, cf. J. G. Bergeri diff. το σεμνον in oratione Corn. Taciti ad Plin. L. II. ep. 11. ex Hermogenis disciplina expensum, § 4 sq. Jo. Weidneri pietas ex numis antiquioribus pag. 39 sq. Eccardi de numis quibusdam explicatu difficilioribus epist. Tab. II. nr. 4. Utrumque denotat vocula fiduciare, cf. C. Coleri parerga c. 25.

12) vid. l. 31. π. de oper. libert. l. 26. §. 12. l. 40. π. de condict. indeb. cf. Joh. Goeddaeus com. de contrahenda et committenda stipulatione c. VI. concl. 13. Servus non nisi jure jurando stipulationi accessio promissi reus erat, cum ea, quae statu liberi impositae libertatis causa praestant, non donentur, res potius pro his intercedat l. 8 π. de donat. cf. Galvanus de usu fructu cap. 16. pag. 176. Strauchiana P. II. nr. 11. pag. 148 sq.

13) l. 9 §. 1. π. de operis libert. vid. Cujac. obs. et emend. L. XVII. c. 14

14) Magna illa communitas est, quae conficitur ex beneficiis

patronus et cliens mutuuum sibi praebebant auxilium, sacris domesticis utebantur, 15) egenis alimenta porrigebant, 16) pupillorum tutelam suscipiebant, 17) suffragia candidatis ferebant, 18) cane pejus et angue mutuas inimicitias et simultates fugiebant, 19) nunquam testimonium adversus se dicebant, 20) neque se invicem in jus vocabant, 21) Clientes autem filias

neficiis ultro citroque datis, acceptisque. Quae mutuae, et grata dum sunt, inter quos ea sunt: firma devinciuntur societate. Cic. offic. L. I. c. 17. cf. A. Gellii N. Att. L. XX. c. 1.

15) Vid. F. C. Conradi diff. de diis heredibus ex testamento apud Rom. tab. III. nr. 6. I. G. Geisleri Dea Concordia ex monumentis veterum illustrata §. 4. sq. I. G. Bidermanni templa concordiae et paci sacra.

16) Vid. Cujacii observ. et emend. L. XIV. c. 17.

17) It. ibid. c. 6. L. XX. c. 34. Segeri hist. juris Rom. liberae reip. de tutelis et curationibus §. 4. sq.

18) Vid. Petronius de bell. civ. v. 39 sq. Egbert. Coticus de nundinationibus honorum cap. 2. §. 2 sq. Sigonius de Judiciis L. II. c. 30. F. N. Volkmar variorum quae ad leges Romuleas et magistratus pertinent liber sing. c. 11. Dresigius de usu alborum calculorum apud veteres §. 8 sq. Ios. Gabaleonis Comitiss Sarmatorii com. ad L. Iuliam de ambitu c. 3. 4.

19) Vid. Valer. Maxim. L. IV. c. 2. A. Gellius N. A. L. IV. c. 10. L. XII. c. 8. cf. I. C. C. Fischer quid de officiis et amore erga inimicos Graecis et Romanis placuerit?

20) I. 4. π. de testibus l. 12. C. eod. cf. Gellius N. A. L. V. c. 13. C. G. Haubold de ritu obvagationis apud Rom. §. 6 sq.

21) Si litigarent, censor morum, atque re publica everfa praefectus urbi primo utrosque corripbat, deinde comminabatur, denique admonebat. Vid. Strau-

filias patronorum elocabant, 22) lytrum pro iisdem solvebant, 23) obaeratos redimebant, 24) poenas pecuniarias pro illis sustinebant, 25) partem sumtuum a patronis in magistratu faciendorum, suscipiebant, 26) atque eosdem, deficientibus suis ab intestato haeredes relinquebant. 27) Quae cum ita essent, digni sane

vi-

Strauchiana P. II. pag. 158. S. H. van Idsinga variorum juris civilis pag. 43 sq. Jus jurandum de calumnia non jurabant l. 34 §. 4. π. de jure jurando cf. Jauchius l. c. pag. 52. et 188.

22) *Herilem filium duxisse audio uxorem,
Credo, munus hoc corradiitur.*

Terent. Phormion. Act. I. Sc. I.

23) vid. Rom. Teller de postliminio §. 2. 4. 6. Lomeieri epimenides c. I.

24) Ego sum tibi patronus, qui huic argentum pro te dedi Plautus Persa V. 2. cf. Merillii Expof. in L. Decif. Justin. L. 24, 31. Bynkershoeck ad L. Lecta cap. V. J. F. Juglerus de sectione debitorum apud Rom. c. I. §. 5.

25) vid. C. F. Hotomannus ad Cic. orat. pro C. Rabirio Postumo cap. 4. J. F. Schreiteri sacramentorum in veteris Romae judiciis sollempnium antiq. §. 3.

26) vid. C. F. Hommelius de forma tribunali, et maiestate praetoris. A. F. Schottus de lege Villia annuali in opusc. nr. I. Lipfii Admiranda L. II. cap. 10.

27) vid. Jac. Voordae interpr. et emend. Juris Rom. c. 4. Haec fuit ratio l. 8. π. de condit. et demonstrat. ad quam vid. Dukeri opusc. de latinitate Ictorum veter pag. 332. Iustum volumen desiderant, quae de hoc genere pietatis in fontibus juris Justiniani relicta sunt. Quaedam modo de voce imperia proferre liceat. Legitur enim l. 3. pr. π. de fupellect. legat. in ea editione, quam vulgarem vocant, lectio vero Florentina hoc verbum in re-

censio-

videntur patroni honoris cultu, quo afficiebantur a clientibus. Haec enim ipsa sunt honorabilia, quae videntur levia atque communia, salutari, appeti, decedi, assurgi, 28) deduci, reduci, consuli. 29) Appellabant igitur clientes patronos reges, dominos, 30) εὐεργε-

C 2

τας,

censione specierum suppellectilis in mappa villosa commutavit. An recte? videant critici. Puitmanus in miscellaneis ad jus pertinentibus spec. XII. c. 24 castra Hoffmanni, lexicographi sequitur, qui vocem imperia velamen lecti, sine Dedecke vertenda memoriae prodidit. Abutitur quidem Lutheri auctoritate, qui το ἐξουσιαν εἶναι, 1. Cor XI, 10. in vocem vernaculam Dedecke mutare non dubitavit. Ea vero, quae in medium protulit, industriam quidem produunt, nequaquam tamen demonstrant. Quis enim, quaeſo, imperium potestatem notare negabit: cf. Ernesti clavis Cicer. h. v. atque ἐξουσία ἀπο τῆς ἐξουσίας, eminentiam seu abundantiam denotat vid. Observat. Halens. ad rem literar. spectant. T. VI. nr. 11. nec ullus antiquitatum scrutator ignorat, hastam, fasces, catenas, catastaſam fervorum, signa potestatis domesticae fuisse, eamque ob causam huius suppellectilis species, das Geschmeide, die Kleinodien, imperii voce notatas esse.

Ite sub imperium sub titulumque lares

Tibullus II, El. 4, 53. cf. Alex. ab Alex. L. I. c. 20. Dresigii animadv. in Fabri thesaurum L. I. h. v.

28) Vid. Val. Chimentelli marmor Pisanum de honore Bisellii cap. 16.

29) Vid. Cic. de senectute cap. 18. cf. Kretzschmar cliens saluator.

30) *Qui me respiciet, dominum regemque vocabo.*

Martial. L. III. epigr. 46. L. X. epigr. 10. cf. G. L. Hausfritz de Caesare, designato successore imperii antiqui

tas, 31) quin et divino cultu extollebant, 32) statuis politis thure et vino supplicabant, 33) in carminum et orationum recitationibus iisdem euge, belle, festiue, aliaque acclamabant, 34) vultu adfentiebantur, 35) ipsisque dona et munera ferebant. 36)

Si

tiqui cap. 3. Ferrarii opera T. II. pag. 397 sq. Ant. Borremansii vespers Gorichemenfes cap. i. Nomina patronorum adoptabant, vid. Cannegieterus de mutata Rom. nominum sub princip ratione. Sigonius et Onuphrius Panvinus in Graevii thes. T. II. nr. 9. 10. C. H. Troz de memoria propagata cap. 4. Hier. Corradii numismata e Museo Pisano T. III. fol. 5.

31) Luc. XXII, 25. cf. J. M. Dilherus de usu lectionis scriptorum secularium et antiquitatis pag. 101 sq.

32) Vid. Sueton. Caes. cap. 76. cf. Lipsius var. lect. L. IV. cap. 8. Eschenbachii diss. acad. nr. 8. Joh. Sartorius de hypocrisi gentiliū circa cultum deorum cap. 7. 8. Jo. Poleni nova suppl. utriusque thesauri antiq. Roman. Graecarumque t. II. nr. 7. J. D. Schoepflii commentat. historicae et criticae nr. 1. cap. 2.

33) Vid. Seneca de ira L. III. c. 18. cf. G. S. Greenius de thure et cereis ad statuas M. Marci Gratidiani Ej. pr. de Iudaeis noctibus continuis bustum Julii Caesaris frequentantibus.

34) Plautus Captiv. Act. I. Sc. 2, 62. cf. M. D. Omeisius de recitationibus veterum cap. 4. 5. Ferrarius L. VII. de veterum acclamationibus et plausu. G. N. Kriegskius de modis inclarescendi apud Rom. §. 15. 16.

35) Vid. Wiefandii diss. de osculis iurium symbolis §. 3. 4.

36) Horat. L. III. carm. 5, 53. cf. C. Coleri parerga cap. 9. illis, qui iudiciis praeerant, aliosque honores sustinebant, panes civiles subministrabantur. Cujacius ad l. 1. C. de frum. du Fresne glossar. h. v. Strauchiana P. II. nr. 3. Etiam ἀγάλματα, seu sigillatos scyphos patellasque, in quibus simulacra penatum, Hercu-

*Si quis clientum longa negotia
Dijudicata lite relinqueret,*

januam patroni palmis forenlibus atque coronis ornabant, 37)

*Et data sunt linguae praemia digna
suae. 38)*

Habitus clientium fortunam patroni sequebatur, adeoque togis albis secunda fortuna utebantur, 39)

*hinc praecedentia longi
Agminis officia et niveos ad frena Qui-
rites,*

adversis vero rebus patrono conflictante squalidas, sordibusque maculatas vestes induebant. 40)
Alii quotidiano, alii solemni modo salutabant. Solemniter clientes patronos Kalendis Januarii, 41) patroni natalibus, 42) aliisque diebus festis

Herculisve videbantur, patronis offerebant. vid. J. G. Hoerii figillaria hominibus data cap. II. §. I. 5 sq.

37) Vid. Car. Paschalis de coronis L. VI. c. 20. L. VIII. c. 2. Bidermanni otia literaria P. I. pag. 238. Jac. Alpharabius de usu coronarum et earum genere apud vet. Rom.

38) Cf. C. Wildvogelii chronoscopia legalis diff. I. c. 3. §. 9 sq. C. F. Wolle de damnata memoria c. 3. §. I. 2.

39) Cf. Wolfius in curis philol. et critic. ad Apocal. VII. 14. Lomeier l. c. cap. 6, 33. F. E. Scholzcius de usu vestium albarum Sect. I. §. II. S. II. §. 12 sq.

40) Vid. Joseph. Laurentii Polymath. L. I. diff. 28.

41) Cf. I. G. Wagnerus de ritibus primae anni diei solemnibus inter priscos Romanos, J. T. Segeri annus Romanus p. 18 sq.

42) Vid. J. C. Koernerus in natalitiis Roman. privatis

festis adibant, templa deorum, Jovis praecipue in arce Tarpeja situm, et Jani bifrontis frequentabant, vota sacrificiaque facientes. 43)

*Ingentem foribus domus alta superbis.
Mane salutatum totis vomit aedibus
undam:*

namque matutinum salve, et vespertinum ave clamitabant: 44)

ut primo patronum mane saluent,

de media nocte surgentes circumsonabant totam 45) civitatem, atque a servis exclusi foribus, canes et adulescentes et id genus alia audire sustinebant: 46) etiam magistrum officiorum, ut admitterentur, obsecrare cogebantur, 47)

prae-

tis ex auctoribus classicis descriptis, et G. Biedermanni sacra mensis Augusti.

43) Cf. Sam. Schurzfleischii diff. historic. civil. nr. 77. J. J. Claude de salutationibus veterum. Joh. Nicolai de phillobolia seu florum et ramorum sparsione in sacris et civilibus rebus usitatissima c. 5 sq. F. A. Bodenus de stipe pro salute Augusti §. 2 sq. C. F. Hofmannus de ara victoriae imperatoribus christianis odiosa §. 10 sq.

44) Vid. J. G. Rabeneri amoenitat. histor. philologic. pr. 5. Mendocae viridarium L. VIII. dec. 5. c. 5.

45) Ne quis autem inscius in noxam incurreret, canis in cella latitante, canis figura in pariete depicta erat, hoc programme prope posito, cave canem vid. Ant. Borremansii variar. lect. liber c. 9. p. 85.

46) Vid. Lucanus in Nigrino, cf. Historia academ. Parisiens. T. I. nr. 6. 12.

47) Vid. J. F. Christii noctium acad. Spec. I. obs. I. §. 7 seq.

*praeſtare tributa clientes
Cogimur, et cultis augere peculia ſervis!*

Patroni vero ſaepeius aliud agentes, aut calceabantur, et veſtiebantur, ut Pompejus et Veſpaſianus, aut in ſtrato jacebant molli, aut ſcribebant, ut Auguſtus et Cicero. Nec una vice, ſed habita ratione dignitatis aut exiſtimationis admittebantur. 48) Locus ubi comparebant, erat veſtibulum, ut neque in via ſtarent, neque intra aedes eſſent: 49) in atrio vero a ſervis atrienſibus admittebantur, 50) ibique imagines majorum, 51) ſtatuas, lariumque ignes inveniebant: patronus autem curſim per clientes transibat, aut non prodibat, memor Horatii doctrinae

Atria ſervantem poſtico falle clientem. 52)

Dedu-

48) Vid. Seneca de benef. Lib. 6. c. 33. 34.

49) Vid. Gellii N. A. Lib. XVI. c. 5.

50) Cf. Cujac. obſerv. et emend. Lib. X. c. 34. C. G. Fiſcherus de ancillis oſtiariis.

51) Vid. J. S. Luppius de jure imaginum apud veteres Romanos, §. 6 ſq. Affervabantur illae majorum imagines in cellis et aediculis, quas *ſynas* appellatas docet Ruhnkenius in commentario Gr. Thalelaei Theodori, Stephani, Cyrilli, aliorumque Graecorum Ictorum ad Tit. D. de poſtulando, cf. Eſchenbach. diſſ. VIII. C. G. Wilſchii *Naxia*, §. 14. 15. J. B. Menken diſſ. acad. nr. 1. Jac. Gronovius de imaginibus et ſtatuſ principum.

52) Horat. L. I. epiſt. 5. cf. Lipſius Elector. L. I. c. 29. Hiſtor. acad. Pariſ. T. VII. nr. 3. Georg. Greenius de ruſticatione et villis veterum L. I. c. 2. 9. pag. 132 ſeq.

Deductorum officium gratiora parabat. 53) Erat enim ritus ille frequentissimus, ut tyrones, virili toga ornandi, a patre, five praeclaro quodam viro, convocatis amicis et clientibus, in forum, et inde in capitolium ducerentur: 54) sponsa ex aedibus paternis in sponsi aedes solemniore ritu a matre, propinquis, atque amicis deduceretur: 55) fenes in publicum prodeuntes, a junioribus eodem honore ornarentur: 56) et candidati, sportula large data, sibi nubem deductorum colligerent. 57) Etenim

quam pulcrum est, hominem spectari, et dicier hic est!

In hac deductionis varietate diversis nominibus vocabantur deductores: habemus viatores, 58) qui

53) Vid. Kretzschmari cliens deductor.

54) Cf. Sam. Pitiscus ad Sueton. August. c. 26. Lipsius Var. lect. L. III. cap. 25. Francisci de Ficoroni la bolla d'oro de' Fanciulli nobili Romani Romae 1732. Th. Wagner de aris in curiis et pro tribunali apud Rom. politis §. 16.

55) Vid. Julii Pacii *ἐναντιοφάνων* Centur. III. cap. 47. Christii Noct. acad. spec. 2. obs. 9. pag. 122 sq. Inde familiam ducere cf. Menagii amoenitat. juris civ. cap. 14.

56) Cic. in Caton. c. 9 et 18. cf. Greenius l. c. cap. 4. pag. 47 sq.

57) Inde *νεφός μαγνυρών* Ebr. XII, 1. cf. J. M. Chladenii opusc. acad. Vol. II. Class. I. nr. 5. Ev. Otto de tutela viar. public. P. III. c. 11. pag. 562. Joh. Nicolai Phyllobolia cap. 8. Haec tamen solemnitas fugienda erat candidatis principum, vid. Ott. Sperlingii epistol. mutuae nr. 51. in Poleni supplementis T. IV. fol. 142. comit. Sarmatorii com. ad L. Juliam de ambitu c. 4.

qui honoris causa comitabant, 59) anteambulones, 60) ante patronum alta voce clamantes, date locum domino meo, 61) etiam lecticarios, nam

*Certat onus lecti generosa subire juven-
ventus,*

*Et studet officio sedula colla da-
re. 62)*

Vergente republica procures auram populi captabant, atque multum temporis ab infima plebe otio consumebatur. 63) Nam affectatores luxui ditiorum inservientes modo parasitorum, 64) modo assentatorum personam gestiebant, quos derisores, plagipatidas, lacones, adulatores 65) nominatos invenies. Parasiti

παρσι-
τοι

58) Vid. Car. Sigonius de antiq. jure civ. Rom. L. II. cap. 15. cf. Jo. Meursius de luxu Rom. cap. 6.

59) Quod monstrat P. Scipionis exemplo Cic. de amicitia cap. 3.

60) Vid. Bynkershoek observ. Jur. Rom. L. V. c. 19.

61) Quod cum aliquid dedecoris haberet, clientesque cursoribus phaleratis aequaret, repugnabant plurimi in se suscipere officium. Quare dicit cliens

Non eo, libertum sed tibi mitto meum,

apud Martial. III. epigr. 46.

62) Cf. Gronovii observat. L. II. cap. 15, 21. C. C. Schramm von den Porte-Chaîses, oder Tragesänften, cap. 1. et 5.

63) Cf. G. G. Gerlach de otio Rom. studioso.

64) Vid. H. A. Zeibich de cerycibus mysticis, qui docet, Delum eosdem missos esse ad colligendas annonas.

65) Cf. Aegid. Menagii epulum parasiticum in praefat. R. J. Flogels Gesch. der Hofnarren cap. 2.

τραπεζοκοροι vocabantur, quod famelici libere obsonabant; muscis quoque, muribus, et cochleis ob impudentiam suam comparabantur; scorta, quod libidinibus inserviebant; umbrae, quod in accumbendo postremum locum occupabant, audiebantur: omne vero genus istud hominum nomine provinciae aquariae, 66) Romanae manus circumfluentis, 67) reliqua, 68) notabatur.

*Nec minor in campo furor est, emtique
Quirites*

*Ad praedam strepitumque lucri suffragia
vertunt!*

Illorum conventicula *ἐταιρία* aliis, 69) quae *συμβολαία* dicta reperies, opponebantur: 70) atque multifarios invenies clientulos, strepitum tumultusque concitantes. Erant enim provinciales, 71) beneficiarii,

66) Vid. Lipsius antiq. lect. c. 12. Praefectum urbi vero hanc ob causam Juvenal. Sat. IV, 77. villicum dicit cf. Guil. Pauw varia juris civ. cap. 2.

67) Cf. J. H. Hauptmanni pr. ad Petron. c. V, 15 sq.

68) Elegantem Pauli, apostoli, descriptionem hujus generis hominum invenies Rom. XVI, 18.

69) Cf. J. G. Haentzschelii diff. de hetaeriis veterum Christianorum §. 2. 4. 14.

70) Vid. Spanhemii orb. R. Exerc. II. c. 17. pag. 313. J. L. E. Püttmannii Miscellaneorum ad jus pertinentium spec. 13. cap. 25.

71) Hadrianum Eusebius H. E. L. IV. c. 9. haec rescriptisse refert: igitur si provinciales palam adesse possunt peti-

rii, 72) curiosi, 73) parabolani, 74) juvenes
acclamationibus popularium 75) sese accom-
modantes, 76) equites Augustales, 77) vete-
rani,

petitionibus suis adversus christianos, ita ut pro tribu-
nali respondeant, in id unum incumbant, nec petiti-
onibus, solisque clamoribus utantur. cf. G. F. Gudii pa-
ganus christianorum lautator et fautor Sect. II. cap. 3.
pag. 86 sq. F. C. Conradi parerga L. IV. diss. 2.

72) h. e. milites, qui tribuni beneficio promoti erant, a
solitis muniis et operibus immunes. vid. Historia aca-
dem. Paris. T. II. nr. 19.

73) Cf. Chr. Schoettgenii antiquit. Rom. quaedam apud
Rabbinos vestigia.

74) l. 17. C. de Episcop. et Clericis. Nota est eruditis
disceptatio de vocis parabolani significatione inter Tur-
nebum Lib. XIII. Advers. cap. 23. Thomafiumque
observat. Halens. T. II. nr. 11. habita. Accursius,
ejusque familiares medicos intelligunt, Casaubonus au-
tem in Casaubonianis pag. 84. eos intelligit, qui prae-
cipiti audacia sese in pericula conjiciunt cf. Haver-
campius in antiq. Rom. P. I. c. 12. Ipsa vero vocis me-
ditatio, quam a *παρα* et *βωλος* deducimus, hominem
addictum, sive clientem sistit. vid. Philipp. II. 30. at-
que cf. J. C. Harenbergius in Miscellaneis novis Lipsien-
sibus Vol. VII. pag. 584 sq.

75) Vid. Sigonius l. c. L. II. c. 21. Strauchiana P. II.
pag. 278. Joseph. Nerii analect. Lib. I. cap. 5. Paw
l. c. c. 3.

76) Vid. l. 28. §. 3. π. de poenis. Hos juvenes Lipsius
epistolicarum quaestionum Lib. I. ep. I. juvenes Au-
gustanos vel Augustales censet, Pütmanus vero in
Propabil. jur. civ. L. I. c. 4. eosdem Augustorum spe-
culatores fuisse probat. cf. Jac. Gutherius de offic. dom.
Aug. Lib. III. c. 10.

77) Vid. Joh. Nicolai de calcaribus cap. 15. §. 4. cap.
16. §. 2 sq. C. F. E. Bierling de legione fulminea
Chri-

rani, 78) a quorum impetu res publica ut tueretur, pro diversitate criminis variis poenis a praesidibus provinciarum, irenarchis, 79) reliquisque huic negotio constitutis 80) magistratibus coercerantur et mulctabantur. 81)

Nihil morantur jam Laconas imi sub-
felli viros,
Plagipatidas, quibus sunt verba sine
penu,

nam

Christianorum sub M. Antonino philos. Guil. Wistonus de legione fulminatrice. Dicebantur etiam quartani Augusti cf. Jo. Angeli Guidarelli inscript. pag. 32 50 sq. C. G. Schwarzius de cohorte italica et Augusti §. 6. et 18.

78) Veterani, qui ex negligentia vitae, nec rus colunt, nec aliquid honestum peragunt, sed latrocinii sese dederunt, omnibus veteranorum privilegiis exuti, poenis competentibus a provinciarum rectoribus subjiciantur. l. 3. C. de Veteranis cf. C. L. Crellii observat. de otii poena et jure magistratus in homines otiosos. J. H. Schulzii excursio in antiq. ad servi medici apud Graecos et Romanos conditionem eruendam. Julii Nigroni diff. de caliga cap. 3.

79) Vid. J. G. Bidermanni prol. et C. G. Schwarzii diff. de irenarchis W. H. Bruckneri diff. de praesidibus prov. apud Rom. §. 30 sq. Drefigii epist. de correctoribus imperii Rom. Ev. Otto de tutela viar. P. III. c. 9. pag. 540.

80) v. c. cognitores, de quibus diff. J. D. Ritterus, silentiarii quos delineavit J. G. Hauptmannus, viarum curatores, quos Briffonius in select. antiq. L. IV. c. 12. descripsit.

81) Vid. Jac. Gothofredi disc. histor. ad Legem Quisquis Cod. ad L. Juliam Majestatis c. 9. 10. Nic. Kloeckhoffi

nam concio, licet ex imperitissimis constet, iudicat, quid intersit inter popularem, id est, assentatorem et levem civem, et inter constantem, severum et gravem. 82)

*Est adelionum quaedam Romae natio
Trepide concursans, occupata in otio,
Gratis anhelans, multa agendo nihil
agens,
Sibi molesta et aliis odiosissima. 83)*

Adeoque cordatiores, ne celebritatem consueta in acclamationibus eruditorum, 84) in surgendo, 85) unguendo 86) aliisque huius generis honoribus 87) profanarent, eam potius

hosi hist. jur. Rom. de bonis damnatorum cap. 4. J. E. Walchius de viuculis apostoli Pauli ex antiq. profan. monumentis illustratis,

82) Vid. Cic. in Laelio cap. 25.

83) Phaedr. L. II. fol. 5. cf. E. Meiners Geschichte des Verfalls der Sitten, der Wissenschaften und Sprache der Römer in den ersten Jahrhunderten nach Christi Geburt.

84) vid. Kriegk. l. c.

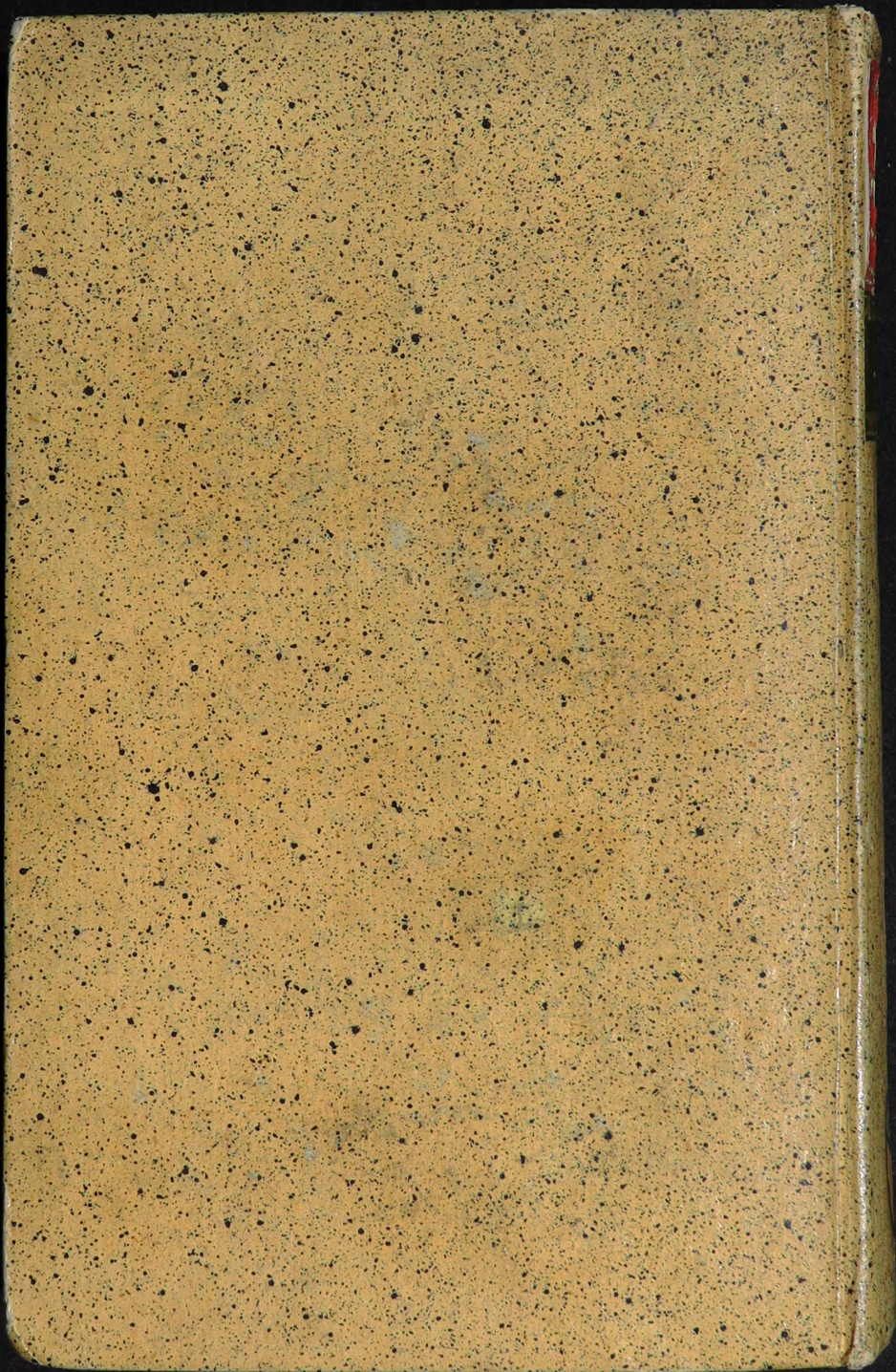
85) In plausus confurrectum est. Phaedr. L. V. fab. 7.

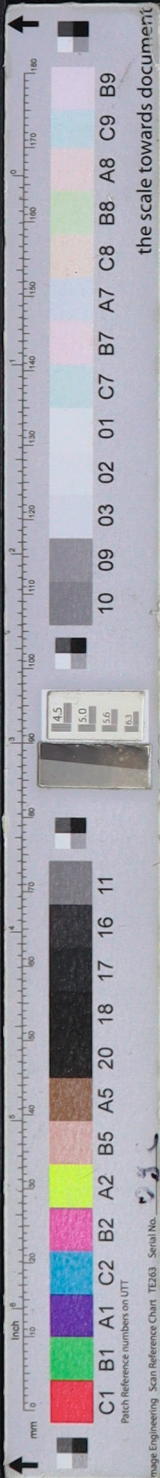
86) Vid. Cic. Verrin. IV. cf. Eschenbach l. c. diff. 7. pag. 430.

87) Si consulem videro, aut praetorem, omnia, quibus honor haberi solet, faciam, equo desiliam, caput adaperiam, femita cedam Seneca epist. 64. cf. Adr. Stegerus de honoribus veterum ICtorum c. 3.

tius negligendam suis autores erant familiaribus. 88)

88) Duo genera in hac civitate semper fuerunt eorum, qui versari in re publica atque in ea se excellentius gerere studuerunt, quibus ex generibus alteri se populares, alteri optimates et haberi et esse voluerunt. Qui ea: quae faciebant, quaeque dicebant, multitudini jucunda esse volebant, populares, qui autem ita se gerebant, ut sua consilia optima cuique probarentur, optimates habebantur. Cic. or. pro Sextio.

the scale towards document

43

imperitissimis confiet, ju-
inter popularem, id est,
civem, et inter contum-
vem. 82)

quaedam Romae natio
ans, occupata in otio,
, multa agendo nihil
agens,
aliis odiosissima. 83)

res, ne celebritatem con-
nibus eruditorum, 84) in
endo 86) aliisque hujus
) profanarent, eam po-
tius

le bonis damnatorum cap. 4. J.
s apostoli Pauli ex antiq. profan.

cap. 25.

. cf. C. Meiners Geschichte des
der Wissenschaften und Spra-
en ersten Jahrhunderten nach

trum est. Phaedr. L. V. fab. 7.

V. cf. Eschenbach l. c. diff. 7.

aut praetorem, omnia, quibus
iam, equo defiliam, caput adape-
eneca epist. 64. cf. Adr. Stege-
rum ICtorum c. 3.